

משרד החינוך
מנהל פדגוגי
אגף בכיר שירות פסיכולוגי ייעוצי
אגף תכניות סיוע ומניעה
תחום הורים ומשפחה

מצטרפים
מדריך שפ"י לבניית קשר
ושותפות חינוכית
צוות-הורים

מדיניות, מידע, פעולות, כלים

מפגשים משותפים להורים ולצוות החינוכי לחיזוק השותפות החינוכית

משרד החינוך
מנהל פדגוגי
אגף בכיר שירות פסיכולוגי ייעוצי
אגף תכניות סיוע ומניעה
תחום הורים ומשפחה

מצטרפים
מדריך שפ"י לבניית קשר
ושותפות חינוכית
צוות-הורים

מדיניות, מידע, פעולות, כלים

יחסי האמון בין ההורים לבין הצוות ותחושת השייכות בקרב שתי הקבוצות מהווים תשתית למערכת יחסים מיטבית. האחריות על בניית השותפות החינוכית והעמקת הקשר מוטלת על אנשי החינוך. קשר אשר מבוסס על כבוד הדדי, הכרה והוקרה. תשתית של מערכת יחסים מבוססת אמון אשר משפיעה לטובה על התרבות הארגונית החינוכית, ואף יכולה לסייע בהתמודדות עם מצבי אי הסכמה וקונפליקטים.

בהנחה שהשותפים יכירו כל אחד בחשיבות האחר, יפעלו מתוך אמון וכבוד ויתקשרו על בסיס ערכים משותף נצפה, שהשיח יהיה מקדם ומעצים עבור הילד והמתבגר וכן עבור ההורים והצוות החינוכי. הן בשגרת השותפות ובשיח היומיומי והן בתקשורת במצבי קונפליקט.

חלק זה כולל רעיונות לסדנאות ומעגלי שיח של הצוות החינוכי עם הנהגת ההורים:

- [קידום תקשורת חיובית ומקדמת בין אנשי חינוך והורים.](#)
- [סדנת הכנה לצוות החינוכי לקראת המפגש עם ההורים.](#)
- [מפגש הורים צוות.](#)
- [מעגלי שיח בנושא "מעורבות הורים".](#)
- [סדנה: לקוף יש בעיה...](#)

קידום תקשורת חיובית ומקדמת בין אנשי חינוך והורים

סדנה לצוות החינוכי וסדנה משותפת לצוות החינוכי וההורים
בהנחיית יועצת ו/או פסיכולוגית

רציונל

שותפות חינוכית בין המערכת החינוכית לבין ההורים תורמת לקידומו ולהתפתחותו המיטבית של הילד והמתבגר, וכן מעצימה את תחושת המסוגלות של צוותי החינוך ושל ההורים.

המשפחה והמסגרת החינוכית מהוות שני נדבכים מרכזיים בחייו של הילד. מחקרים מצביעים על חשיבות הקשר בין הסביבה הביתית לבין המסגרת החינוכית. קשרים חיוביים בין שתי המערכות תורמים להתפתחות מיטבית של הילד, להישגים לימודיים טובים יותר, לרווחתו הנפשית ולהפחתת האפשרות למצבי סיכון. למורים ולהורים תרומה ייחודית להתפתחות הילד ואין הם יכולים להחליף זה את זה. (BRONFENBRENNER, 1979)

יחסי אמון בין ההורים לבין הצוות ותחושת השייכות בקרב שתי הקבוצות הם תשתית למערכת יחסים יעילה. האחריות על בניית השותפות החינוכית והעמקת הקשר מוטלת על אנשי החינוך. קשר שמבוסס על כבוד הדדי, הכרה והוקרה. תשתית של מערכת יחסים מבוססת אמון משפיעה לטובה על התרבות הארגונית החינוכית ואף יכולה לסייע בהתמודדות עם מצבי אי הסכמה וקונפליקטים.

בהנחה שהשותפים יכירו כל אחד בחשיבות האחר, יפעלו מתוך אמון וכבוד ויתקשרו על בסיס ערכים משותף – נצפה שהשיח יהיה מקדם ומעצים הן עבור הילד והמתבגר והן עבור ההורים והצוות החינוכי, הן בשגרת השותפות ובשיח היומיומי והן בתקשורת במצבי קונפליקט.

זרקור למנהל/ת

חשוב ומומלץ שנציגות ההורים המוסדית והיו"ר יהיו שותפים לתכנון המפגש החל משלב החשיבה ועד להשתתפות הפעילה בסדנאות. נציגות הורים שתהיה שותפה ותזדהה עם מטרות המפגש יכול לסייע רבות להצלחת התהליך ולהעלאת מספר המשתתפים בו מקרב ההורים. לפיכך, חשוב להזמין את נציגות ההורים המוסדית למפגש חשיבה ותכנון מקדים בו יוצגו הרציונל, הרקע, המטרות והתכנית. מומלץ לשתף את נציגות ההורים ברעיונות ובתכנים ולהיות מוכנים לבצע התאמות נדרשות עבור אוכלוסיית ההורים הספציפית של הארגון החינוכי, מתוך התחשבות וגמישות. גם את ההזמנה מומלץ לתכנן במשותף ואף להוציאה עם חתימה של יו"ר נציגות ההורים לצד חתימת המנהל.

סדנת הכנה לצוות החינוכי לקראת המפגש עם ההורים

בהנחיית יועצת ו/או פסיכולוגית

מטרות

- לעורר בקרב הצוות אמפתיה וחיבור למקום ההורי.
- לאפשר לחברות הצוות להתבונן על התפיסות שלהן כנשות חינוך וכאימהות.¹
- תיאום ציפיות ושיתוף בחששות לפני המפגש המשותף עם ההורים.

משך הסדנה – כשעתיים

למנחה

על המנחה לקחת בחשבון את עיתוי הסדנה, אם היא נערכת על רקע מצב משברי מתמשך (לדוגמה- תקופת הקורונה) או כחלק מעבודה פרואקטיבית.

יש להכין דפי שאלות והיגדים לעבודה האישית בכל פעילות, כמספר המשתתפות.

פעילות 1 – מסרים מהעבר

עבודה אישית

- חשבי על אחד מהוריך, איזה מסר העביר/ה לך ביחס למערכת החינוך, למורים ללמידה? כתבי את המסר.
- חשבי על תפקידך כמורה, היכן מסר זה משפיע על תפקודך כמורה?
- האם עמדותיך כיום כהורה שונות או דומות לעמדותיהם של הוריך?

בזוגות

כל משתתפת משתפת את בת הזוג במסרים שכתבה. בת הזוג מקשיבה אבל לא שואלת ולא מתערבת. בתום דברי המשתתפת המאזינה מהדהדת את הסיפור כפי שהיא זוכרת אותו, אילו רגשות או אסוציאציות הסיפור עורר בה. מתחלפים בתפקיד.

פעילות 2 – ציפיות כהורים וכמורים שלב א' עבודה אישית

כל משתתפת מתבקשת להשלים את ההיגדים הבאים:

1. כהורה, אני מרגישה כלפי מערכת החינוך.....
2. כהורה, אני מצפה מהצוות החינוכי.....
3. כמורה, אני מרגישה כלפי ההורים.....
4. כמורה אני מצפה מההורים...

¹ את אותם אנשי צוות שאינם הורים נזמין לחשוב על המשימות כ"ילדים של" או כדודה של, מורה של.. וכל כיוון אחר שיהיה מדויק ומכובד עבורם. יתכן שיהיה מי שיבחר להתבונן דווקא ממבט של "לא הורה" וזה בוודאי לגיטימי וחשוב. העיקר, להיות מאוד רגישים כלפי הסטטוסים השונים בצוות החינוכי.

* עבור חברות צוות שאינן אמהות ניתן להשתמש בהיגדים הבאים:
 כשהייתי תלמידה הורי ציפו ממערכת החינוך...
 מה חושבים הורי על מערכת החינוך היום?...

שלב ב חלוקה לשלישיות

- מה הן הרגשות, הציפיות שלי כהורה ממערכת החינוך?
 - מה הן הציפיות והרגשות שלי במורה מההורית?
 - האם הציפיות והרגשות ככל אחד מהכובעים דומות? שונות? סותרות? משלימות?
 - מה אני עושה ומה ארצה לעשות כדי להיות המורה שצוה על הציפיות?
- * עבור חברות צוות שאינן אמהות ניתן להשתמש בהיגדים הבאים:
 מה היו הציפיות של הורי ממערכת החינוך?

שלב ג במליאה

התבוננתן על עצמכן כנשות מקצוע מול ההורים ועל עצמכן כהורים מול אנשי המקצוע.
 שני מבטים מקבילים או שמא מצטלבים?

- מה התעורר בכן בעקבות המשימות השונות?
- האם גיליתן משהו על עצמכן כנשות חינוך?
- האם גיליתן על עצמכן משהו כהורית?
- מה דומה או שונה בתפיסות שהיו להוריכן לבין אלו שלכן כיום?
- כיצד משפיעים "מסרים מהעבר" על תפיסת התפקיד שלכן היום?
- מה משמעות "הכובע הכפול" בחייוכן (מה זה עבורכן להיות "הורה-מורה"?)
- איפה כפף התפקידים פוגש אתכן:
 מול ילדיכן?
 מול הורי ילדיכן?
 מול תלמידיכן?
 מול הורי התלמידיים?
- איילו ציפיות אתן מחזיקות בעקבות כפף התפקידים - מעצמכן, ממורי ילדיכן ומההורית של תלמידיכן?
- איילו השפעה יש לציפיות הללו?
- מה לדעתכן עשוי לעלות במפגש שלכן עם הורי התלמידיים?

סיכום: המנחה חוזרת בקצרה על עיקרי הדברים שעלו, כגון ציפיות או חששות שחוזרות על עצמן.

מפגש הורים צוות

בהנחיית יועצת ו/או פסיכולוגית

יחסי האמון בין ההורים לבין הצוות ותחושת השייכות בקרב שתי הקבוצות משמשים תשתית למערכת יחסים מיטבית. מערכת יחסים מבוססת אמון משפיעה לטובה על התרבות הארגונית החינוכית, ואף עשויה לסייע בהתמודדות עם מצבי אי הסכמה וקונפליקטים.

בהנחה שהשותפים יכירו כל אחד בחשיבות האחר, יפעלו מתוך אמון וכבוד ויתקשרו על בסיס ערכים משותף – נצפה שהשיח ביניהם יהיה מקדם ומעצים הן עבור הילד והמתבגר והן עבור ההורים והצוות החינוכי, הן בשגרת השותפות ובשיח היומיומי והן בתקשורת במצבי קונפליקט.

מטרות

- קיום שיח ערכי-חינוכי משותף הורים וצוות החינוך.
- מציאת ערכים חינוכיים משותפים המהווים בסיס לתקשורת מיטבית בין הורים לבין הצוות החינוכי.

משך הסדנה – כשעתיים

למנחה: הכנת כרטיסי ערכים ודף שאלות לכל קבוצה

פתיחה – מערכת יחסים מבוססת אמון בין הורים לצוות החינוכי משפיעה לטובה על התרבות הארגונית החינוכית. ניתן לבנות תשתית כזו על בסיס ערכים משותפים. ערכים מוגדרים כצרכים חברתיים, לא גלויים, לעיתים לא מודעים, שנמצאים בבסיס ההתנהגות הגלויה שלנו. אנשי חינוך והורים מגיעים לקשר משותף עם ערכים אשר מבוססים על חוויותיהם המוקדמות. ערכים אלו משפיעים במידה רבה על התנהגות השותפים בקשר.

ניתן להתייחס לערכים שונים הרלוונטיים לקשר זה, חלקם ערכים אישיים; כגון סקרנות, הגינות, הישגיות. חלקם ערכים עם אופי יותר חברתי כגון; משפחתיות, כבוד למדינה, לחוקים ועוד. חלקם מהותיים לאחריות הארגון החינוכי וההורים כגון; אמון, כבוד, שקיפות ועוד, ואחרים מהותיים לקשר בינאישי כגון; כבוד לזולת או הקשבה. שיח משותף בנושא ערכים יאפשר למשתתפים להכיר ולכבד את הערכים השונים של האחרים בקשר, ואף יוכל להוביל למציאת מכנים משותפים שיסייעו לקדם שיתופי פעולה ולבסס יחסי אמון.

מעגלי שיח בנושא ערכים

נשב בקבוצות של שמונה משתתפים - ארבע נשות צוות וארבעה הורים. על שולחן מרכזי בכל קבוצה נניח קלפים עליהם רשומים ערכים שונים. ההוראה למשתתפים – בחרו ערך משמעותי אשר חשוב לכם באופן אישי ואשר הייתם רוצים שיבוא לידי ביטוי בארגון החינוכי שלכם.

1. פתיחה

כל משתתף בוחר קלף ערך ומציג את הקלף שבחר - ניתן להיעזר בשאלות הבאות:

- מדוע בחרתי בערך זה?
- מה משמעות ערך זה עבורי?
- האם אני מצליח ליישם ערך זה בביתי/ בחינוך ילדי/ בעבודתי?
-

המשתתפים האחרים יכולים להציג שאלות אך לא להביע דעות.

2. שיח קבוצתי

ניתן להיעזר בשאלות הבאות:

- אילו ערכים דומים עלו בקבוצה?
- אילו ערכים מנוגדים עלו בה?
- איזו תקשורת ואיזה שיח צריכים להתנהל בינינו על מנת ליישם ערכים אלו?
- איך השפיעה עלי העובדה שאנחנו בקבוצה מעורבת?
- מה תרם לי המפגש המשותף של ערכי המורים וערכי ההורים?
- עם איזו מחשבה או הרגשה אני יוצא מהשיחה?

3. סיכום

- בחרו יחד שני ערכים אשר לאורם תרצו לחנך את הילדים בעזרת עבודה במקביל בארגון החינוכי ובבית.
- חשבו על פעילויות בבית ובארגון החינוכי שניתן ליזום/לארגן כדי לקדם ערכים אלו בקרב הילדים.
- נסחו תובנה אחת בנוגע לתהליך הקבוצתי.

סיכום במליאה

נציג מכל קבוצה יקריא את תובנות הקבוצה. ואת הרעיונות לפעילויות. המנחה תאסוף את הפעילויות והתובנות כבסיס לתכנון עתידי. מומלץ לצרף לכאן קטע קריאה יפה או שיר על ערכים/ חינוך/ שותפות...

לאחר הסדנה, הצוות המוביל יבחן את התובנות והרעיונות שעלו ויתכנן צעדים יישומיים. רצוי מאוד לשתף את צוות המורים וההורים בצעדים היישומיים.

מעגלי שיח בנושא "מעורבות הורים"

סדנה משותפת להנהגת הורים ולצוות החינוכי
בהנחיית יועצת ו/או פסיכולוגית וצוות ניהול

מטרות

- ניהול שיח בין הורים לבין מורים למען קידום השותפות החינוכית.
- הכרה בחשיבות הדוגמה האישית ומעורבות ההורים.
- הגדרת תחומי המעורבות והשותפות.

מהלך הסדנה: מעגלי שיח

אנו מזמינים אתכם לתהליך של דיאלוג במעגלי הקשבה ושיח על מנת לאפשר מקום בטוח להידברות ולהקשבה הדדית בין הקהילות השונות. התהליך יאפשר לכולנו לעסוק בסוגיות שעולות בתוך הקהילה בעזרת דפוסי תקשורת של הידברות כנה ואותנטית והקשבה ללא שיפוט. יחד נוכל ליצור מארג חברתי המבוסס על כבוד, קבלת השונות וחיזוק המשותף.

מטרות מעגלי השיח

גיבוש הקהילה בדרך חווייתית השמה דגש על המפגש האנושי. רכישת כלים לשיפור התקשורת, פיתוח ההקשבה ותרבות השיחה. יצירת מרחב בטוח ומאפשר בו יכול להתרחש שינוי. פתרון קונפליקטים וקבלת החלטות. חיזוק משותף של ערכי הליבה והערכים הטמונים "תחת" העימותים והאתגרים. לאפשר למשתתפים לזהות ולהעלות צרכים ורגשות. לעודד כנות, אותנטיות, צמיחה ושיתוף. להיזכר במכנה המשותף ובמטרות המשותפות. לשמש דוגמה אישית לתלמידים.

מעגלי שיח בנושא מעורבות הורים

המשתתפים מתחלקים לשש קבוצות ע"פ שכבות הגיל. בכל קבוצה ישבו הורים, מחנכות ומורה מקצועית אחת לפחות.

כללי מעגל השיח (מודפסים לכל קבוצה):

לכל אחד יש זכות דיבור על פי סדר הישיבה.
לכל דובר יינתן זמן דיבור שווה.
יש לאפשר לדובר לומר את דבריו ללא הפרעה.
יש להקשיב לדובר תוך שמירה על קשר עין אתו.
ניתן לדלג על תור של מי שאיננו מעוניין לדבר.
מה שנאמר במעגל נשאר במעגל.
לא עוזבים את המעגל.
יש לדבר בכבוד, בנועם ובדרך ארץ.
כל אחד מדבר בשם עצמו.

השאלות שיידונו בקבוצה:

מהי מעורבות הורים בחיי התלמידים - באילו מעגלים היא באה לידי ביטוי?
מהו הערך המוסף של מעורבות ופעילות הורים בבית הספר ובגן?
מה בין מעורבות הורים לדוגמה אישית?
איזו דוגמה אישית אני רוצה לתת לילד שלי/ לתלמיד שלי?

*ניתן לבקש גם שיציעו רעיון לפרויקט שכבתי בו הורים יהיו מעורבים ואחראיים על הובלתו
ואשר אותו יישמו אותו לאורך השנה.

סיכום במליאה

תובנות הקבוצות בנושא המעורבות בחיי בית הספר והגן:

- מהו הערך המוסף של מעורבות ההורים במסגרת החינוכית?
- באילו תחומים ההורים מעוניינים לתרום?

הערה למנחה: יתכן שההורים יתייחסו לרצון שלהם למעורבות בארגון החינוכי. אפשר לתעד את הנושאים בהם היו רוצים להיות מעורבים ולבחון את ההתכנות המעשית לכך במסגרת מפגשי צוות מוביל.

הקרנה

[סרטון לסיכום](#)

“הדרך הנכונה לחנך בני אדם היא להיות להם לדוגמה” (אלברט איינשטיין)

לקוף יש בעיה...

סדנה להורים ולצוות החינוכי בהשראת ספרה של ג'וליה דונלדסון
בהנחיית יועצת ו/או פסיכולוגית

רגע למחשבה...

"אקדתי את אמא!"

"אל תבכה קופיץ, אמר פרפר נחמד."

"נא לא לק את אמא תיכף ואיך."

"בוא נחשוב ביחד. תמיד לי, מה אדלף?"

"אדלף יותר ממני - איזו שאפה!"

זהו סיפור על קופיץ ופרפר, הקופיץ הקטן נותן לפרפר סימנים כדי שיעזור לו למצוא את אמו, אולם הפרפר מתבלבל ומתבלבל. האם הם יפגשו, בין כל החיות, את אמו של הקופיץ? לכאורה, סיפור פשוט על קופיץ שמחפש את אמו. אולם, אם נתבונן מעבר לסיפור הפשוט נמצא כאן סיפור שיעקרו תקשורת בין שניים. תקשורת לא ברורה שמובילה לטעויות רבות. נושא נוסף שעולה מהסיפור הוא היחסים הנרקמים בין עוזר לנעזר, כשאני נתקל בבעיה כיצד אני פותר אותה? מתמודד לבד או שאני מבקש עזרה? עד כמה אני סומך על מי שעוזר לי? מתי אני נחלץ עבור האחר? אפשר להתייחס למצבים שונים אפשריים, בעיה אישית או בעיה בינאישית. ועוד...

מטרות

- בחינת הקשר והתקשורת: הורה – איש חינוך.
- ניתוח אירועים וסיטואציות לצורך למידה (איתור גורמים מקדמים / מעכבים בתקשורת).
- ציון דרכים לשיפור הקשר והתקשורת בין ההורים לבין הצוות החינוכי.
- הקניית כלי עזר להתבוננות על "בעיה" - חמשת מצבי התפיסה.

שלב א

בוחרים שני מתנדבים שיקראו את הסיפור בקול (אחד פרפר והשני קופיץ)
שאלה לדיון - אל מהי הקציה?

הערה למנחה: בשלב הזה אפשר להסביר את חמשת מצבי התפיסה ולנתח את הסיטואציה באמצעות מודל חמשת המצבים. לחילופין, ניתן להסתפק בחלק מהמצבים רק לשם התרגול והבנת הדרך לתקשורת מקרבת.

שלב ב

- מניחים על השולחן ציורים של פרפרים וקופיפים מבקשים מכל משתתף לחשוב על סיטואציה של קושי בתקשורת שחווה עם מחנך, מורה או הורה.

עבודה אישית בכתיבה על דף -

- **כל משתתף בוחר ציור של פרפר או קופיף בהתאם למה שהוא הרגיש באותה סיטואציה, עליו לתאר - מה ראית? מה שמעת? מה הרגשת? אלו מחשבות חלפו בראשך? במהלך אותה סיטואציה.**
- **לאחר מכן, חשוב על עצמך בתפקיד האחר (הפרפר או הקופיף) עליך "להיכנס לנעליו", כיצד אתה נראה באותו אירוע. כיצד מסתכל עליך האדם האחר? אילו תחושות עולות בך כאשר אתה מביט מנקודת מבטו של האחר? אילו אמונות וערכים מניעים אותו? למה הוא זקוק? אילו יכול היה לבקש ממך משהו, מה הוא היה מבקש? מה הוא מרגיש היום כלפי מה שקרה? מה ניתן ללמוד על האירוע מנקודת מבט זו?**
- **אילו היית "זבוב על הקיר" במצב זה אתה נמצא בעמדת "צופה" הניטרלי, שרואה את האירוע בלי לתת לו פרשנויות. כיצד היית רואה את הסיטואציה, מה אתה רואה כשאתה מנותק מהאירוע וצופה עליו? אילו אדם זר שאינו יודע את שפתך היה נוכח באירוע מה הוא היה רואה או שומע? כיצד אתה נראה? במה עוד ניתן להבחין מעמדת הצופה? מה ניתן ללמוד על האירוע מנקודת מבט זו?**

מליאה

משתפים בסיטואציות ובתובנות, מסכמים את הרעיונות שעלו לשיפור התקשורת. שאלות מנחות לדוגמא:

- **האם הצלירה וההתבוננות מזוויות שונות על אותה סיטואציה אפשרו לך לחשוב אחרת על הבציה? האם מצאת "פתרון" אחר מהפתרון שמצאת מלכתחילה?**
- **האם הידע הזה יכול לעזור לך להיות בתקשורת ברורה יותר?**
- **האם באותה סיטואציה בחרת להיות צוער או נצער? האם קיבלת מענה?**
- **מה חשוב לך שיהיה באדם שאתה בוחר להיעזר בו?**
- **מה עורר לך לרצות לעזור לאחר?**
- **מה תוכל לקחת איתך, לאור השיח והספר?**

על "מצבי תפיסה":

"מצבי תפיסה" הינם זוויות התבוננות שונות על אותה התרחשות. יוסי קדמי מבחין בין חמישה מצבי תפיסה שונים. מצבי התפיסה אחראים במידה רבה על הגישה, המחשבות והפרשנויות שאנו נותנים לסיטואציות שונות, ולכן גם על התגובות וההתנהגויות שלנו. מודעות למצבי התפיסה השונים מאפשרת לאדם גמישות ותנועה. ויסות עצמי, העמקת הבנה ואמפתיה לאחר. כמו כן, המודעות לשונות בין מצבי התפיסה השונים מסייעת בקבלת החלטות טובות ומשפרת את התקשורת הבינאישית.

נספח: חמשת מצבי התפיסה

על פי ספרו של ד"ר יוסי קדמי "להפוך לאומן החיים הטובים עם NLP"

מצב תפיסה ראשון

המצב הטבעי שלך, כאשר אתה ב"נעליים שלך", מחובר לעצמך, רואה את ההתרחשות, שומע ומרגיש את התחושות הפיזיות כאילו זה מתרחש עכשיו.

שאלות אופייניות למצב זה: *מה ראית? מה שמעת? מה הרגעת? אילו מחשבות חלפו בראשך?*

מצבי התפיסה האחרים, הם מצבים "מופרדים" מעצמך.

מצב תפיסה שני

אתה נמצא בנעליו של האחר. אתה מצליח להרגיש את הפחדים והחששות של האחר, את חולשותיו, את הרצון שלו לשמור ולהגן על עצמו, מצב זה מסייע להרגיש אמפתיה כלפיו.

שאלות אופייניות למצב זה: *כיצד אתה נראה באתו? איך תחושות צוללות בק כאשר אתה מביט מנקודת מבטו של האחר? איך אמונות וצרכים מניעים אותו? למה הוא זקוק? איך יכול היה לבקש ממך משהו, מה הוא היה מבקש? מה הוא מרגיש היום כלפי מה שקרה? מה ניתן ללמוד על האירוע מנקודת מבטו?*

מצב תפיסה שלישי

אתה נמצא בעמדת "צופה" הניטרלי, שרואה את האירוע בלי לתת לו פרשנויות. כמו זבוב על הקיר, בנקודת מבט זו אין רגשות, אתה מבחין רק בעובדות ובדברים שניתן לשמוע ולראות. מצב זה מסייע למתן את הרגשות הסוערים ומאפשר לראות את העובדות עצמן.

שאלות אופייניות למצב זה: *מה אתה רואה ושומע? איך אדם זר שאינו יודע את שפתך היה נוכח באירוע מה הוא היה רואה? כיצד אתה נראה? במה עוד ניתן להבחין מעמדת הצופה? מה ניתן ללמוד על האירוע מנקודת מבטו?*

מצב תפיסה רביעי

אתה רואה, שומע ומרגיש מתוך נקודת מבטם של כל אלה שיכולים להיות מושפעים מהסיטואציה. נקודת מבט המשקפת את כל המעורבים באירוע והמושפעים ממנו (נקודת מבט אקולוגית)

שאלות אופייניות למצב זה: *כיצד נראה האירוע מהצנייט שלהם? מה הם חושבים ומרגישים? כיצד הם היו רוצים שתביט על האירוע הזה? מה היה כל אחד מהם אומר לך? מה אתה יכול ללמוד מכל אחד מהם? איזו השפעה יש לאירוע עליהם? מה ניתן ללמוד על האירוע מנקודת מבטו?*

מצב תפיסה חמישי

אתה מביט על האירוע מנקודת מבט גבוהה, מתחבר אל משהו הרבה יותר גדול ממך, שימשיך להתקיים הרבה אחר כך. נקודת מבט כוללת, עליונה מרמת היקום, הזמן האינסופי, הסתכלות על העתיד הרחוק.

שאלות אופייניות למצב זה: *כיצד משפיעה נקודת המבט הצליונה על ההתייחסות לאירוע? מה יהיו ההשפעות ארוכות הטווח, אם לא יחול שינוי? מה יהיו*

ההשפעות ארוכות הטווח כאשר יתרחש השינוי? כיצד תראה ההתרחשות הזו בעוד
חמישים שנה מהיום? מה הן התחושות, עד כמה התחושה רלווית? עד כמה
מתבטאות התחושות השליליות? מה עוד ניתן להבחין מנקודת מבט זו? מה
הזמידה שלך על האירוע מנקודת מבט זו?

לסיכום –

סבב בו כל אחד משתף בתובנה שהוא לוקח מהמפגש .